

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 359/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. Š., B., zastúpeného advokátom Mgr. J. B., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 42/2008 a jeho uznesením z 27. mája 2009 v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. Š. o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2010 faxom doručená sťažnosť Ing. I. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod

sp. zn. 2 Obdo 42/2008 a jeho uznesením z 27. mája 2009 v tomto konaní. Sťažnosť bola v písomnej forme doplnená podaním sťažovateľa doručeným ústavnému súdu 23. júla 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 28. septembra 2005 domáhal obnovy konania vedeného pred Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 Cb 363/01. Pôvodné konanie bolo právoplatne ukončené 15. marca 2005 rozsudkom, ktorým bol sťažovateľ ako žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi sumu 319 978 Sk s príslušenstvom z titulu neuhradenej časti ceny vykonaného diela.

Svoj návrh na obnovu konania sťažovateľ zdôvodnil tvrdením, že *„súd svojim postupom porušil platné zákony a neprihliadol na existenciu nových listinných dôkazov a dôkazov, ktoré žalovaný nemohol použiť v pôvodnom konaní, ktorými možno preukázať skutočnosť, ktorá môže privodiť pre účastníka priaznivejšie rozhodnutie vo veci“*. Podľa sťažovateľa *„v pôvodných konaniach nemohol byť vypočutý ani rozhodujúci svedok... Ing. S. Z., nakoľko bol dlhodobo hospitalizovaný. Dňa 17.08.2005 sa dozvedel, že došlo k zlepšeniu jeho zdravotného stavu a je už schopný podať svedeckú výpoveď.“*

Okresný súd uznesením č. k. 10 Cb 363/01-147 z 27. februára 2006 návrh sťažovateľa na obnovu konania zamietol. Podľa okresného súdu sťažovateľ *„nepredložil žiadne nové skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré by bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní a ktoré by mohli pre neho privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci. V návrhu na obnovu konania žalovaný navrhol vykonať len také dôkazy, ktorých vykonanie navrhol už v pôvodnom konaní (§ 228 ods. 1 písm.a O.s.p.).“*

Okresný súd dôvodil i záverom, že sťažovateľ *„nepreukázal ani zákonný dôvod v zmysle § 228 ods. 1 písm. b) O.s.p., kde zákon mal na mysli situáciu, kedy účastník riadne splnil povinnosť označiť dôkazy k preukázaniu svojich tvrdení (§ 120 ods. 1 O.s.p.), avšak ním navrhnutý dôkaz nemohol byť v pôvodnom konaní vykonaný, nakoľko tomu bránila prekážka objektívnej povahy“*. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ *„vypočutie Ing. S. Z. ako svedka nenavrhol v pôvodnom konaní a v návrhu na obnovu konania ani neuviedol k akým skutočnostiam ho navrhuje vypočúť a aké svoje*

tvrdenia chce preukázať jeho výpoveďou, ako aj že by jeho výpoveď mohla privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie“.

Uznesenie okresného súdu sťažovateľ napadol odvolaním. Okresný súd podľa sťažovateľa *„v konaní nezohľadnil skutočnosť, že žalobcom požadovaný úrok z omeškania vo výške 0,2 % denne (76 % ročne) bol uplatňovaný v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku... Rovnako neboli správne vyhodnotené dôkazy...“.* Namietal tiež, že *„súd prvého stupňa v pôvodnom konaní opomenul, že dielo nebolo riadne v zmysle platnej legislatívy ukončené a odovzdané do užívania“.*

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 1 Cob 176/06-159 z 30. októbra 2006 odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Dôvodil pritom, že pokiaľ ide o dokazovanie svedkom Ing. Z. a znalecké dokazovanie na určenie, či práce boli vykonané podľa zmluvy o dielo, *„z obsahu spisu... nevyplýva, že žalovaný takéto dôkazy navrhoval v konaní pred súdom prvého stupňa. Urobil tak až v odvolacom konaní, avšak s poukazom na ust. § 120 ods. 4 O.s.p. v znení účinnom ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu, nebolo možné k týmto už prihliadnuť“.*

Uznesenie krajského súdu napadol sťažovateľ dovolaním, ktoré zdôvodnil vadami podľa § 237 písm. f) a g) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Odňatie možnosti konať pred súdom videl *„v postupe súdu, ktorý nepovolil vykonanie dôkazu navrhovaného v návrhu na obnovu konania a riadne nevyzval navrhovateľa obnovy na upresnenie podania...“.* Taktiež podľa sťažovateľa *„v konaní o návrhu na obnovu konania konala sudkyňa JUDr. D. Š., ktorá rozhodovala o veci aj v pôvodnom konaní, čo vnáša pochybnosť o jej nezaujatosti pri rozhodovaní o návrhu na obnovu konania“.*

Najvyšší súd uznesením z 27. mája 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 42/2008 dovolanie sťažovateľa odmietol. Dovolací súd zistil, že *„procesný postup súdov v oboch stupňoch prebiehal v zmysle právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku a umožňoval žalobcovi zúčastniť sa alebo byť informovaný a vyzvaný na všetkých úkonoch prvostupňového a odvolacieho súdu v možnosti právnej úpravy postupu súdov.*

Zo skutočnosti nepreukázania oprávnenosti návrhu na obnovu konania, ktorá viedla k neúspechu navrhovateľa v tomto konaní nemožno bez ďalšieho vyvodzovať odňatie možnosti účastníka konať pred súdom. Účastník konania má v zmysle ust. § 120 O. s. p. povinnosť označiť dôkazy na preukázanie tvrdení, ale súd rozhodne, ktorý z navrhovaných dôkazov vykoná tak, aby bola preukázaná skutočnosť tvrdená účastníkom konania.“.

K tvrdenému dovolaciemu dôvodu podľa § 237 písm. g) OSP najvyšší súd uviedol, že *„z obsahu spisu nevyplýva tvrdenie navrhovateľa obnovy konania, že prejednávajúca sudkyňa je vylúčená z rozhodovania tejto veci. O vylúčení konajúcej sudkyne nebolo v konaní rozhodované, jej zaujatosť nebola účastníkmi napadnutá...“.*

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ tvrdí porušenie svojich označených práv odmietnutím podaného dovolania najvyšším súdom, čím tento *„odmietol sťažovateľovi vykonanie spravodlivosti... Svojim postupom Najvyšší súd SR akceptoval právny status, keď nižšie inštančné súdy sa nesprávne vysporiadali s existenciou, resp. neexistenciou zákonných dôvodov na povolenie obnovy konania.“.* V tomto kontexte sťažovateľ viackrát v odôvodnení svojej sťažnosti zdôrazňuje, že v pôvodnom konaní nemohol navrhnúť vykonanie dôkazu výpoveďou svedka Ing. Z., *„nakoľko v tom čase bol Ing. Z. dlhodobo hospitalizovaný v dôsledku ťažkej autohavárie, dokonca istý čas bol v kóme. ...Bez vlastnej viny a z objektívnych dôvodov teda sťažovateľ nemohol použiť dôkaz výsluchom svedka Ing. Z.“.*

Ak podľa sťažovateľa najvyšší súd v postupe nižších súdov a v ich rozhodnutiach neidentifikoval vadu podľa § 237 písm. f) OSP, *„konvalidoval stav, keď nižšie inštančné súdy porušili svoju ústavnú povinnosť umožniť sťažovateľovi, aby mohol navrhnúť dôkaz svedeckej výpovede Ing. S. Z. v obnovenom konaní...“.*

Rozhodnutie najvyššieho súdu podľa sťažovateľa porušuje zásadu kontradiktórnosti súdneho konania zdôrazňovanú aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, odníma mu možnosť iniciovať súdne konanie *„vždy, keď sa vyskytne situácia, s ktorou právne predpisy spájajú povinnosť súdov konať“*, a je tiež v rozpore s princípom rovnosti zbraní.

Napokon sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka aj odôvodnenie posúdenia prípadnej vady podľa § 237 písm. g) OSP v konaní a postupe okresného súdu i krajského súdu. Uvádza, že „v konaní o obnove... nebolo rozhodované o vylúčení konajúcej sudkyne preto, lebo sudkyňa svoju zaujatosť neoznámila, a sťažovateľ ako účastník konania sa dozvedel až z uznesenia Okresného súdu Bratislava IV o zamietnutí návrhu na obnovu konania, že o návrhu na obnovu konania rozhodovala sudkyňa, ktorá rozhodovala vec aj v pôvodnom konaní.“.

Sťažovateľ v závere sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR v konaní o dovolaní pod sp. zn.: 2 Obdo 42/2008 a uznesením zo dňa 27.05.2009, sp. zn.: 2 Obdo 42/2008, v spojení s konaním pred Krajským súdom Bratislava pod sp. zn.: 1 Cob 176/2006 a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.10.2006, sp. zn.: 1 Cob 176/2006-159, a v spojení s konaním pred Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn.: 10 Cb 363/01 a uznesením Okresného súdu Bratislava IV. zo dňa 27.02.2006, sp. zn.: 10 Cb 363/01-147, porušil základné právo Ing. I. Š., bytom B., štátny občan SR, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.05.2009, sp. zn.: 2 Obdo 42/2008, sa zrušuje vo všetkých výrokoch a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi Ing. I. Š., bytom B., štátny občan SR, sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4.520,41 EUR.

4. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľa Ing. I. Š., bytom B., štátny občan SR, trovy konania o podanej ústavnej sťažnosti pred Ústavným súdom SR vo výške 400,36 EUR na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Pomerne nejasne formulovaný petit predloženej sťažnosti umožňuje z hľadiska vymedzenia rozsahu ústavno-súdneho prieskumu aj takú interpretáciu, že sťažovateľ nebrojí len proti postupu a uzneseniu najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ale aj proti postupom a uzneseniam okresného súdu a krajského súdu. Ústavný súd však nepristúpil k výzve sťažovateľovi na doplnenie alebo opravu sťažnostného návrhu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 43 ods. 1 OSP). K zvolenému postupu ho viedlo uplatňovanie zásady efektívnosti a hospodárnosti konania danej v okolnostiach konkrétnej sťažnosti formuláciou bodu 2 sťažnostného petitu (návrh na zrušenie iba uznesenia najvyššieho súdu), ale aj uplatňovanie subsidiarity právomoci ústavného súdu plynúcej z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorá by nevyhnutne musela ústavný súd viesť k odmietnutiu sťažnosti proti postupom a uzneseniam okresného súdu a krajského súdu z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu. Ústavný súd preto ustálil rozsah svojho prieskumu tak, že jeho predmetom je len napadnutý postup a uznesenie najvyššieho súdu v sťažovateľovej kauze.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté nadobudlo právoplatnosť 23. júla 2009. Sťažovateľ svoju sťažnosť ústavnému súde účinne doručil 21. júla 2010, čo je zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty plynúcej od právoplatnosti predmetného uznesenia. Predloženú sťažnosť tak ústavný súd hodnotí ako oneskorene podanú.

Ústavný súd v tejto súvislosti neopomenul sťažovateľovu argumentáciu, že *„len riadne a právnym predpisom vyhovujúce doručenie súdneho rozhodnutia má ten dôsledok, že akákoľvek lehota, vrátane lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, začne plynúť osobe, ktorej je súdne rozhodnutie doručované. Ak má účastník zástupcu s plnou mocou pre celé konanie, súd je povinný doručovať len tomuto zástupcovi;...“*.

Z citovaného právneho názoru by bolo možné dedukovať, že sťažovateľ poukazuje na takú skutkovú okolnosť svojho prípadu, ktorá by mohla svedčiť o včasnosti podanej sťažnosti. Neuviedol však žiadne konkrétne skutkové okolnosti a rovnako ich nepodložil relevantnými dôkazmi. Doručenie fotokópie obálky (v nej sa malo doručovať právnenému zástupcovi sťažovateľa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu) s vyznačeným dátumom doručenia nepovažuje ústavný súd za relevantný dôkaz o včasnosti podanej sťažnosti, pretože sťažovateľ nepreukázal svoje zastúpenie v konaní o povolení obnovy konania Advokátskou kanceláriou B. – Ď., B. Navyše, z predmetnej fotokópie obálky nevyplýva žiaden údaj o jej obsahu. Za takýchto okolností ústavný súd nemal dôvod spochybňovať

informáciu o právoplatnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorú získal od okresného súdu. Sťažnosť tak odmietol ako oneskorene podanú.

Nad rámec odôvodnenia výroku tohto uznesenia ústavný súd dodáva, že ani v prípade včasného podania sťažnosti by predbežné prerokovanie nemohlo vyústiť do jej prijatia na ďalšie konanie. Z obsahu sťažnosti i z príloh predložených sťažovateľom totiž jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ ako účastník pôvodného občianskeho súdneho konania oneskorene uplatňoval procesné práva, ktoré mu zákon na ochranu jeho hmotného práva účinne priznáva. Sťažovateľ v pôvodnom konaní nenavrhol výsluch Ing. Z. a námietku zaujatosti sudkyne konajúcej o návrhu na povolenie obnovy konania prvýkrát predniesol až v dovolaní adresovanom najvyššiemu súdu, teda po uplynutí lehoty na to ustanovenej v § 15a ods. 2 OSP (účastník môže uplatniť námietku zaujatosti najneskôr na prvom pojednávaní, ktoré viedol sudca, o ktorého vylúčenie ide, alebo do 15 dní, odkedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený). Včasnosť realizácie uvedených procesných práv pritom sťažovateľ v sťažnosti ani netvrdil. Na prvý pohľad tak absentuje ústavne relevantná súvislosť medzi označenými právami sťažovateľa a namietaným postupom i uznesením najvyššieho súdu, čo ústavný súd štandardne vedie k posúdeniu sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej (I. ÚS 4/00).

Keďže ústavný súd odmietol predloženú sťažnosť ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, priznanie nároku na náhradu trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2010